

Metodický list: Mnichov

Pomůcky

pracovní list pro každého žáka, technika k puštění audioukázek a fotografií

Časová dotace

Délka hodiny se přímo odvíjí od času, který vyučující věnuje výkladu tématu. Ve stručnější verzi lze hodinu realizovat za 45 minut, při podrobnějším výkladu za dvě 45minutové hodiny. V této verzi první vyučovací hodinu ukončíme po aktivitě s fotografií *Podepsáno* a následující vyučovací hodinu ponecháme více času na diskusi.

Vzdělávací oblasti

osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

7 MIN
CELÁ TŘÍDA

Na plátno žákům pustíme fotografii *Úprk do vnitrozemí*. Co na fotografii vidíte? Jde o fotografii ukazující odchod Čechů před zábohem Sudet Němci. Žáci mohou tipovat např. odjezd Židů do Terezína, případně odsun Němců po válce. Zatím jim neprozrazujte správnou odpověď.

Na plátno promítneme druhou fotografii *Příjezd německé armády do Sudet*. Co je na ní zobrazeno? Žákům vysvětlíme, že obě fotografie spolu nějakým způsobem souvisí. Dokážou teď určit, co bylo na fotografii první? Požádáme je, aby obě fotografie porovnali – dokážou vyjádřit emoci, kterou obě fotografie vyzařují?

Výklad: mnichovská dohoda

3 MIN
CELÁ TŘÍDA

Promítneme fotografii *Podepsáno*. Nechte žáky určit, kdo je na fotografii – jméno i národnost.

A. Hitler (Německo), B. Mussolini (Itálie), E. Daladier (Francie),
N. Chamberlain (Velká Británie)

- Podle čeho jednotlivé osoby poznali?
- Které ze zúčastněných zemí byly českoslovenští spojenci?

5 MIN
SAMOSTATNÁ PRÁCE

Žákům vysvětlíme, že česká společnost je rozpolcená v otázce, zda jsme se měli v roce 1938 bránit. Shrňeme hlavní argumenty pro a proti. Žáci obdrží pracovní list, prohlédnou si tabulku a zkusí podle stručné charakteristiky odhadnout, co si který pamětník o této otázce myslí (tedy do sloupce „Měli jsme se bránit?“ vyplnit ANO/NE). Krátce s žáky rozebereme, co je k jejich odhadu vedlo.

10 MIN
SAMOSTATNÁ PRÁCE

Pustíme žákům ukázky, ti si podle nich vyplní tabulku.

- Byl jejich odhad správný?
- Jaké byly asi motivace pamětníků k jejich postojům?

Žáci spekulují.

1 MIN
SAMOSTATNÁ PRÁCE

Žáci vyplní poslední řádek tabulky svým jménem a ANO–NE–NEVÍM.

5 MIN
SKUPINOVÁ PRÁCE

Měli jsme se bránit? Žáci jsou rozděleni podle svého názoru do cca pětičlenných skupin, ve kterých si sepíší argumenty pro svůj názor a nachystají si protiargumenty (žáci s „nevím“ jsou do skupin případně přiděleni).

10 MIN
CELÁ TŘÍDA

Řízená diskuse: Mluvčí za skupinu představí jeden argument, na něj reaguje protiargumentem mluvčí za skupinu s opačným názorem.

Doplňující informace pro učitele: Mnichov

Mnichov – jedno z největších traumat naší novodobé historie. Otázka, zda jsme se měli bránit, či ne, se začala řešit prakticky okamžitě po přijetí mnichovského diktátu a zřejmě již natrvalo zůstane součástí naší historické paměti a naší národní identity.

Proč jsme neměli bojovat

1. Československo zůstalo fakticky bez spojenců, prohrálo s Německem válku propagandy, a tak veřejné mínění v západní Evropě považovalo Československo za utlačovatele německé menšiny. Pokud by Československo bojovalo, bylo by na Západě považováno za agresora ono, a ne Německo.
2. Československo ztratilo spojence, ukázalo se, že sousední státy mu nejenže nepomohou, nýbrž se přímo zapojí do jeho likvidace a budou požadovat části jeho území (Polsko, Maďarsko).
3. Německo bylo vojensky silnější než my. Linie pohraničních opevnění nebyla ještě dokončena. Po anšlusu Rakouska byly celé Čechy a Morava, kromě malého kousku hranice s Polskem, obklopeny německým územím. Německá armáda mohla tedy útočit takřka ze všech stran.
4. Malé území. Hlavní centra byla buď přímo na hranici (Ostrava, Bratislava), nebo to bylo nedaleko (Praha, Plzeň, Brno). To je činilo lehce zranitelnými při pozemních i leteckých útocích.
5. V Československu žilo 3, 5 milionu Němců, kteří v drtivé většině podporovali Hitlera. Sudetští Němci buď přímo vystoupili proti Československu a utekli za hranice, nebo sice narukovali při mobilizaci do armády, jejich loajalita však byla většinou nulová.
6. Nedostatek loajality však měli i příslušníci polské, maďarské a karpato-ruské menšiny. Na Podkarpatské Rusi dokonce vypuklo na podzim 1938 povstání proti československé vládě.
7. Spolehnutí nebylo ani na část Slováků a slovenských elit, kteří Československu zazlívali přehlížení Slovenska a jeho zájmů.
8. Válka by vedla k totální devastaci Čech a Moravy a ke smrti mnoha nevinných lidí.

Proč jsme měli bojovat

1. Důvod je fakticky jediný. Naše národní hrdost a identita. Mnichovská kapitulace je všeobecně vnímána jako obrovské selhání českých elit, které od té doby selhaly již několikrát.
2. Přijmutí mnichovských podmínek doslova zlomilo československé společnosti páteř. Kdyby se bojovalo, byly bychom sice zničeni, ale nezlomení.
3. Hitler by také možná neměl po těžkých ztrátách, kterým by se Německo dozajista nevyhnulo, chuť do dalšího válčení. Minimálně na nějaký čas.